

PATVIRTINTA
Vilniaus miesto savivaldybės
administracijos direktoriaus
2025 m
įsakymu Nr.

Valstybinis mokslinių tyrimų institutas
Gamtos tyrimų centras

**KANADINĖS (*SOLIDAGO CANADENSIS*) IR DIDŽIOSIOS (*SOLIDAGO
GIGANTEA*) RYKŠTENIŲ GAUSOS REGULIAVIMO VILNIAUS MIESTO
SAVIVALDYBĖS TERITORIJOJE
2026–2029 METŲ VEIKSMŲ PLANAS**

Vilniaus miesto savivaldybės teritorija
Vilniaus apskritis

Vilnius, 2025

I SKYRIUS

KANADINĖS (*SOLIDAGO CANADENSIS*) IR DIDŽIOSIOS (*SOLIDAGO GIGANTEA*) RYKŠTENIŲ POPULIACIJOS, TERITORIJOS BŪKLĖS APRAŠYMAS IR ĮVERTINIMAS

Kanadinės ir didžiosios rykštenių augaviečių lokalizacija Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje

Kanadinės ir didžiosios rykštenių gausos reguliavimo 2026–2029 m. Veiksmų plano teritorija (toliau – Teritorija) yra Vilniaus apskrities Vilniaus miesto savivaldybėje. Planuojamos naikinti kanadinės ir didžiosios rykštenių augavietės bus atrinktos atskirai, atlikus išsamią visos teritorijos inventorizaciją 2025 m. augalų vegetacijos laikotarpiu. Teritorijos, kuriose planuojama naikinti rykštenes, bus atrinktos atsižvelgus į prioritetus, buveines ir populiacijų kiekybinius kriterijus. Bus nustatytos tvarkymo plotų ribos ir tvarkymo plotų dydis. Visa informacija turi būti surašyta į 1 lentelę.

1 lentelė. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikintinų populiacijų, esančių Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje, sąrašas.

Eilės Nr.	Tvarkymo ploto numeris	Vietovė	Plotas (ha)	Koordinatės	Ploto charakteristika (buvėinė, gausumas)

Teritorijos ir Veiksmų plano teisinis reglamentavimas ir svarba

Teritorija, kuriai parengtas veiksmų planas, yra Vilniaus miesto savivaldybės administracijos teritorijoje. Veiksmų planas parengtas vadovaujantis invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. 352 „Dėl introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo tvarkos aprašo, invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašo, invazinių rūšių kontrolės tarybos sudėties ir nuostatų, introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo programos patvirtinimo“ II skyriaus „Invazinių rūšių kontrolė ir naikinimas“ reikalavimais ir „Kenksmingų žmogaus sveikatai invazinių rūšių augalų naikinimo metodika“.

Teisės aktai, reglamentuojantys planuojamą veiklą įgyvendinant Veiksmų planą:

1. Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašas, kuris patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. D1-433. Kanadinė (*Solidago canadensis*) ir didžioji (*Solidago gigantea*) rykštenės įrašytos į Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašą.
2. Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymas;
3. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymas;
4. Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas;
5. Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. 352 „Dėl introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo tvarkos aprašo, invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašo, invazinių rūšių kontrolės tarybos sudėties ir nuostatų, introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo programos patvirtinimo“, nustatyti invazinių rūšių, įrašytų į Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. D1-433 „Dėl invazinių Lietuvoje rūšių sąrašo patvirtinimo“, gausos reguliavimo, kontrolės ir naikinimo reikalavimai;

Teritorijoje naikinti kanadinės ir didžiosios rykštenės populiacijas pasirinkta todėl, kad šie augalai jau užima didelius plotus, populiacijos labai gyvybingos, toliau sparčiai plečiasi ir kelia grėsmę biologinei įvairovei bei natūralioms ekosistemoms.

Kanadinės ir didžiosios rykštenės Vilniaus mieste sparčiai plinta į naujas teritorijas. Esama labai didelių ir tankių sąžalynų, tačiau labai gausu mažų, kol kas nedidelių plotus užimančių kanadinių ir didžiųjų rykštenių grupuočių arba iš pavieniui augančių individų sudarytų, visai neseniai įsikūrusių populiacijų. Jeigu nebus imtasi nuosekliai naikinti kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijas, jos dar labiau išplis ne tik į urbanizuotas, bet ir į santykinai natūralias buveines. Abiejų rūšių invazinės rykštenės sparčiai plinta tankiai apgyvendintose miesto teritorijose: gatvių ir šaligatvių pakraščiuose, prie statinių.

Žemės nuosavybė ir naudojimas teritorijoje

Kanadinės ir didžiosios rykštenės Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje aptinkamos visų nuosavybės formų ir naudojimo būdo žemės sklypuose. Dažniausiai auga apleistuose arba nepakankamai tvarkomuose ir prižiūrimuose žemėse sklypuose, miškų ir parkų pakraščiuose, prie gatvių, statinių, šaligatvių, vandens telkinių pakrantėse. Veiksmų plane numatyta, kad kanadinės ir didžiosios rykštenės galės būti naikinamos tvarkymo plotuose, kurie yra privačios nuosavybės teise fiziniams ir juridiniams asmenims priklausančiuose sklypuose, taip pat valstybei priklausančiuose žemės sklypuose.

Kanadinės ir didžiosios rykštenių populiacijų būklė

Kanadinės ir didžiosios rykštenės Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje labai plačiai paplitusios, nors abiejų rūšių dažnumas ir gausa yra nevienoda. Kanadinės rykštenės labai dažnos ir gausios visame mieste, o didžiosios rykštenės, nepaisant to, kad yra dažnos, užima gerokai mažesnius plotus. Ekspertinio vertinimo metodu nustatyta, kad apie 75% visų Vilniaus mieste rykštenių invazijos apimtų plotų užima kanadinės rykštenės, o 25% užima didžiosios rykštenės. Didelėje Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos dalyje, pirmiausia apleistose žemėse, dykvietėse, nepakankamai tvarkomose sodų teritorijose ir jų aplinkoje, miškų pakraščiuose, rykštenės užima nuo 50 iki 80 % ploto. Prižiūrimose teritorijose, taip pat gyvenamuosiuose rajonuose, kuriuose veja nuolat pjaunama, rykštenių pasitaiko labai dažnai, bet negausiai. Tokiose teritorijose jų išgalėjimą riboja nuolatinis pjovimas. Individų tankumas populiacijose labai nevienodas. Nustatyta, kad grynuose ir nekontroliuojamuose kanadinės rykštenės sąžalynuose ūglių tankumas gali būti 60–110 ūglių viename kvadratiname metre, o didžiųjų rykštenių sąžalynuose tankumas daug didesnis, paprastai 130–220 ūglių viename kvadratiname metre.

Nemaža dalis kanadinės ir didžiosios rykštenių sąžalynų įsikūrę krūmais ir medžiais (ne miško žemėje) apaugusiuose plotuose, miško pakraščiuose, kelių sankasų ir iškasų šlaituose, prie statinių. Dėl to daugumą populiacijų kontroliuoti ir naikinti naudojant techniką sudėtinga arba neįmanoma. Pasitelkiant techniką naikinti invazines rykštenes įmanoma tik buvusių dirbamų laukų, kai kurių apleistų pievų ar kitos žemės plotuose, bet daugumoje vietų gali būti naudojamos tik rankinės priemonės. Cheminių priemonių naudojimo galimybės daugeliu atvejų taip pat nedidelės dėl herbicidų naudojimo apribojimų.

Kanadinės ir didžiosios rykštenių keliama grėsmė ir naikinimo būtinybė

Kanadinės ir didžiosios rykštenės yra invazinės rūšys, kurios daro stiprų neigiamą poveikį ekosistemoms ir pridaro ekonominės žalos. Dėl to šios rūšys įrašytos į Lietuvos invazinių rūšių sąrašą. Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje esančios kanadinės ir didžiosios rykštenių augavietės yra potencialūs tolesnės jų invazijos židiniai, iš kurių abi rūšys sparčiai plinta į kitas, dar neužimtas vietas. Kanadinės ir didžiosios rykštenės užima beveik visas atviras ir pusiau atviras buveines. Tik tankūs miškai joms yra nepalankūs ir, netgi pradėjusios augti, per kelerius metus išnyksta dėl šviesos stygiaus. Visose kitose buveinėse šie invaziniai augalai pakeičia arba sunaikina natūralias augalų bendrijas, nustelbia daugybę vietinių rūšių, pakeičia ekosistemų sudėtį. Šie augalai

taip pat daro neigiamą poveikį infrastruktūrai, ypač kai jie įsikuria tarp gatvių ir šaligatvių pakraščiuose, tarp trinkelų, prie statinių pamatų, greta kitų infrastruktūros objektų.

Teritorijos, kuriose įsikuria kanadinės ir didžiosios rykštenės, augalų bendrijos degraduoja, keičiasi kraštovaizdis. Kadangi sunokę rykštenių vaisiai turi skristukus, juos lengvai išplatina vėjas. Prie abiejų rūšių plitimo labai prisideda tai, kad jos vaisius barsto labai ilgą laiką – nuo rudens (paprastai rugsėjo antrosios pusės) iki pavasario vidurio (maždaug balandžio pabaigos). Siekiant sustabdyti tolesnį kanadinės ir didžiosios rykštenės plitimą, būtina imtis jų populiacijų kontrolės ir naikinimo priemonių Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje ir šalia jos esančiose teritorijose.

II SKYRIUS

VEIKSMŲ PLANO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

Veiksmų plano tikslas – kanadinės ir didžiosios rykštenių individų gausumą naikinamose populiacijose per ketverius metus sumažinti ne mažiau kaip 90 proc. Pirmaisiais Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo metais individų gausumą augavietėse sumažinti ne mažiau kaip 30 proc., antraisiais – ne mažiau kaip 50 proc. trečiaisiais – ne mažiau kaip 70 proc., ketvirtaisiais – ne mažiau kaip 90 proc. Siekiamybė – per 4 metų (2026–2029 m.) Veiksmų plano įgyvendinimo laikotarpį naikinamose augavietėse sunaikinti visus kanadinės ir didžiosios rykštenių individus (100%).

Veiksmų plano tikslui pasiekti keliami uždaviniai:

1. Reguluoti kanadinės ir didžiosios rykštenių populiacijas cheminėmis (herbicidais), mechaninėmis ir agrotechinėmis naikinimo priemonėmis (augalus pjaunant ir iškasant) ir sustabdyti šių augalų plitimą į naujas teritorijas;
2. Stebėti Veiksmų plano priemonių taikymo poveikį kanadinės ir didžiosios rykštenių populiacijų būklei.

III SKYRIUS

VEIKSMŲ PLANO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Veiksmų plano priemonės

Priemonių, kuriomis siekiama įgyvendinti kanadinės ir didžiosios rykštenių naikinimo Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje veiksmų plano tikslą ir uždavinius, įgyvendinimo planas, Veiksmų plano darbų atlikimo laikas ir sąlygos nurodomos 2 lentelėje. Informacija apie augavietes, kuriose turi būti įgyvendinamos Veiksmų plano priemonės, turi būti parengta atlikus išsamią kanadinės ir didžiosios rykštenių užimamų plotų inventorizaciją, jų būklės ir gamtinės reikšmės vertinimą.

2 lentelė. Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo planas 2026–2029 metais

Uždavinys	Priemonė	Atsakingas už priemonės vykdymą	Priemonės taikymo laikotarpis
1. Reguluoti kanadinės ir didžiosios rykštenių populiacijas augavietėse cheminėmis (herbicidais) ir mechaninėmis priemonėmis	1.1. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijų naikinimas ir kontrolė cheminėmis priemonėmis	Paslaugų teikėjas* arba žemės savininkas	I–IV metai, gegužės–birželio mėn.
	1.2. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas ir kontrolė nupjaunant augalus	Paslaugų teikėjas* arba žemės savininkas	I–IV metai, birželio–liepos ir rugpjūčio–rugsėjo mėn.
	1.3. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas ir kontrolė iškasant pavieniui augančius individus	Paslaugų teikėjas* arba žemės savininkas	I–IV metai, gegužės–rugsėjo mėn.
	1.4. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijų kontrolė ir naikinimas agrotechinėmis priemonėmis	Paslaugų teikėjas* arba žemės savininkas	I–IV metai, kovo–spalio mėn.
2. Stebėti Veiksmų plano priemonių taikymo poveikį kanadinės ir didžiosios rykštenių populiacijų būklei	2.1. Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijoms vertinimas augavietėse	Samdytas ekspertas **	I–IV metai, kovo–spalio mėn.

* Viešąjį pirkimą laimėjęs asmuo – fizinis ar juridinis asmuo ir sudaręs paslaugų pirkimo sutartį su Pirkėju (Vilniaus miesto savivaldybės administracija ar jos įgaliotu atstovu); ** Samdytas ekspertas – fizinis ar juridinis asmuo, laimėjęs viešąjį pirkimą ar kitu pagrindu sudaręs sutartį su Vilniaus miesto savivaldybės administracija paslaugai teikti.

Veiksmų plano priemonės neprieštarauja veiklai saugomose teritorijose ir kitiems teisės aktams, reglamentuojantiems aplinkos apsaugos ir tvarkymo režimą. Jeigu tvarkymo plote aptinkama nacionaliniu ir tarptautiniu mastu saugomų rūšių arba buveinių, turi būti taikomos tik tos naikinimo priemonės, kurios nepakenks saugomiems objektams.

Bendrieji reikalavimai Veiksmų plano priemonių įgyvendinimui

Augalų naikinimo laikas, tvarka ir būdai. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijų naikinimo darbai, atsižvelgus į taikomą priemonę, pradedami pavasarį ir turi būti tęsiami iki spalio vidurio, tačiau, atsižvelgus į meteorologines sąlygas, naikinimo laikotarpis gali apimti ir visą spalio mėnesį. Pradėjus įgyvendinti naikinimo priemones privalo būti siekiama, kad kanadinės ir didžiosios rykštenės tvarkymo plotuose nespėtų peržydėti, subrandinti ir išbarstyti sėklų.

Priemonė Nr. 1

Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijų naikinimas ir kontrolė cheminėmis priemonėmis (I būdas). *Priemonė per 4 metus (I–IV metais) įgyvendinama 4 kartus – po vieną kartą per metus.* Naikinimo laikotarpis: gegužės–birželio mėn.

Kanadinės ir didžiosios rykštenės naikinamos purškiant jas selektyviais herbicidais, skirtais dviskiltėms piktžolėms (usnims, kiečiams, pienėms) naikinti. Rekomenduojama naudoti herbicidus *MCPA 750*, *Mica* (veikliosios medžiagos MCPA koncentracija 750 g/l). Vienam hektarui kanadinių ir didžiųjų rykštenių sąžalynų reikia 200–300 l herbicidų tirpalo. Preparato norma 0,7–1 l. Negalima purkšti, kai oro temperatūra yra aukštesnė nei 25° C arba vėjo greitis yra didesnis nei 3 m/s. Galima naudoti kitas Lietuvos Respublikoje registruotas augalų apsaugos priemones, skirtas dviskiltėms šakniastiebinėms piktžolėms (usnims, pienėms, kiečiams) naikinti. Alternatyvus variantas yra neselektyvus herbicidas *Credit Xtreme* (veikliosios medžiagos glifosato koncentracija 540 g/l). Vienam kanadinių ir didžiųjų rykštenių sąžalynų hektarui reikia 100–400 l herbicidų tirpalo, pagaminto iš 2 l preparato. Jeigu teritorijoje buvo taikyta priemonė Nr. 1, joje nerekomenduojama tais pačiais metais taikyti priemonę Nr. 2 (Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas nupjaunant augalus), arba ją galima taikyti tik selektyviai, siekiant sunaikinti nuo cheminių preparatų nežuvusius ir žydėti pasirengusius kanadinių ir didžiųjų rykštenių individus.

Kvalifikaciniai reikalavimai paslaugos teikėjui, įgyvendinančiam priemonę Nr. 1

1. Turėti akredituotos įstaigos augalų apsaugos mokymo programos (Augalų apsaugos produktų profesionalių naudotojų kvalifikacijos tobulinimo mokymo programa, kodas – 296162003 arba kodas 296162067) baigimo pažymėjimą (pateikti kopiją), išduotą įmonės vadovui ar įmonėje dirbančiam juridinio asmens darbuotojui.
2. Turi laikytis sveikatos apsaugos, darbų saugos ir aplinkosauginių reikalavimų, nepažeisti trečiųjų asmenų interesų, pažeidus – kompensuoti padarytus nuostolius.
3. Paslaugų teikimo metu pildyti augalų apsaugos produktų naudojimo apskaitos žurnalą ir naudoti Lietuvoje leidžiamas chemines medžiagas.
4. Suteikus paslaugas, pateikti Užsakovui cheminių medžiagų naudojimo žurnalą ir naudotų cheminių medžiagų saugos duomenų lapą.
5. Sudarius paslaugų teikimo sutartį, neperleisti paslaugos teikimo tretiesiems asmenims.

Priemonė Nr. 2

Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas ir kontrolė nupjaunant augalus (II būdas). Naikinimo laikotarpis: birželio–liepos ir rugpjūčio–rugsėjo mėn.

Teritorijose, kuriose negalima naudoti cheminių naikinimo priemonių, kanadinės ir didžiosios rykštenės kontroliuojamos ir naikinamos nuolat pjaunant jų antžemines dalis. Šios priemonės efektyvumas mažesnis negu cheminis naikinimo metodas, tačiau jis mažiau kenkia aplinkai: nedaro didelės žalos greta augantiems augalams, nenaikina kitų buveinėje esančių organizmų ir nekelia

pavojaus žmonėm. Svarbiausias tikslas, įgyvendinant šią priemonę, yra nupjauti visas rykštenes prieš jų žydėjimo pradžią, kad augalai imtų silpti ir nesubrandintų bei neišplatintų sėklų. **Priemonė taikoma 4 metus (I–IV metais) ne mažiau kaip 8 kartus – mažiausiai du kartus per vienerius metus.** Naikinimo laikotarpiai per metus turi būti du. Pirmasis nuo birželio antrosios pusės iki liepos vidurio (turi būti baigtas prieš rykštenių žydėjimo pradžią). Antrasis naikinimo laikotarpis turi būti parenkamas atsižvelgus į meteorologines sąlygas ir augalų vystymąsi. Nupjautos rykštenės atželia paprastai per 4-6 savaites ir vėl ruošiasi žydėti, tai yra maždaug nuo rugpjūčio vidurio iki rugsėjo pabaigos. Jeigu tvarkymo plote buvo taikyta priemonė Nr. 1 (Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijų naikinimas ir kontrolė cheminėmis priemonėmis), priemonė Nr. 2 (Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas nupjaunant augalus) turi būti taikoma selektyviai: pjaunami tik tie kanadinių ir didžiųjų rykštenių individai, kurių nepaveikė cheminės priemonės (augalai ruošiasi žydėti). Jeigu po priemonės Nr. 1 įgyvendinimo augalų antžeminės dalys apdžiūvusios ir jie neleidžia naujų ūglių, tokių augalų reikia nenujauti per visą augimo sezoną. Herbicidų paveikti individai per visą augimo sezoną laipsniškai silpsta, pūva herbicidais paveikti lapai ir požeminės dalys ir augalas žūsta. Nupjovus antžemines herbicidų paveiktas dalis, augalai gali atsigauti ir nežūti. Specialistas, įgyvendinantis priemonę Nr. 5 (Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio kanadinės ir didžiosios rykštenių populiacijoms vertinimas augavietėse), atsižvelgęs į meteorologines sąlygas (oro temperatūrą, kritulių kiekį), kurios lemia rykštenių augimo spartą, gali rekomenduoti priemonę per vieną vegetacijos sezoną įgyvendinti tris arba net keturis kartus.

Priemonė Nr. 3

Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas ir kontrolė iškasant pavieniui augančius individus (III būdas). Naikinimo laikotarpis: gegužės–rugsėjo mėn.

Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas iškasant augalus yra efektyvi priemonė, tačiau jai įgyvendinti reikia daug darbo jėgos ir darbo laiko. Dėl to ši priemonė taikytina teritorijose, kuriose kanadinių ir didžiųjų rykštenių tankumas nedidelis (paprastai tik pavieniai individai ar maži sąžalynai), taip pat ten, kur negalima naudoti cheminių naikinimo priemonių (vandens telkinių pakrantėse, tankiai apgyvendintose teritorijose, prie šaligatvių, dviračių ar pėsčiųjų takų). Priemonę taip pat galima taikyti po to, kai buvo taikyta priemonė Nr. 1 (Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijų naikinimas ir kontrolė cheminėmis priemonėmis) ir liko nedaug gyvų kanadinės arba didžiosios rykštenių individų. Priemonę geriausia įgyvendinti du kartus per metus, kad būtų sunaikinti kuo daugiau individų, taip pat iš anksčiau tais metais iškastų individų šaknų likučių išaugantys ūgliai. **Priemonė per 4 metus (I–IV metais) įgyvendinama ne mažiau kaip 8 kartus – po du kartus per vienerius metus.** Įgyvendinant priemonę Nr. 3, augalus pradėti kasti geriausia tada, kai jie išaugę, bet dar nepradėję formuoti žiedynų (gegužės antroje pusėje). Jeigu įgyvendinant pirmą kartą pavasarį nesunaikinami visi žydėti galintys individai, priemonę reikia pakartotinai įgyvendinti liepos mėnesį arba vėliau, kol nepradėję žydėti gyvi likę individai. Esant poreikiui, priemonė Nr. 3 gali būti derinama su priemone Nr. 2 (Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas nupjaunant augalus). Tikslus priemonių įgyvendinimo terminus, atsižvelgęs į meteorologines sąlygas ir kitų naikinimo priemonių taikymo efektyvumą, turi nustatyti specialistas, įgyvendinantis priemonę Nr. 5 (Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio kanadinės ir didžiosios rykštenių populiacijoms vertinimas augavietėse). Jis gali rekomenduoti priemonę per vieną vegetacijos sezoną įgyvendinti tris kartus arba derinti su kitomis naikinimo priemonėmis (pavyzdžiui, priemone Nr. 2).

Priemonė Nr. 4

Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiaciją kontrolė ir naikinimas agrotechninėmis priemonėmis (IV būdas). Naikinimo laikotarpis: kovo–spalio mėn.

Priemonė taikoma kanadinėms ir didžiosioms rykštenėms naikinti žemės ūkio paskirties sklypuose, kuriuose nėra daugiamečių pievų ir kuriuose neseniai buvo ariama žemė (pūdymuose ir dirvonuose), sodų sklypuose, kuriuose žemė buvo dirbama palyginti neseniai ir įmanoma ją vėl įdirbti. Metodas tinkamas taikyti įvairaus dydžio plotuose, yra palyginti pigus ir labai efektyvus. **Priemonė per 4 metus (I–IV metais) įgyvendinama 4 kartus – po vieną kartą per metus.** Priemonės

įgyvendinimo laikotarpis gali apimti visą šiltąjį metų laiką. Žemės plotas, kuriame naikinamos kanadinės ir didžiosios rykštenės turi būti suiriamas (geriausia pavasarį arba rudenį) ir kultivuojamas, kad būtų surinkti rykštenių kera ir šakniastiebiai. Žemės sklype rekomenduojama auginti vienmečius kultūrinius augalus (vasarinius javus, mišinius ar kitus augalus), kurių derlių nuėmus žemės plotas vėl galėtų būti suartas ir iškultivuotas. Taikant šį naikinimo metodą, kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijos labai reikšmingai (iki 90%) sumažėja per dvejus priemonės įgyvendinimo metus, tačiau išlieka tikimybė, kad, plotą apleidus (nenaudojant žemės ir nepjaunant žolės) populiacijos vėl atsikurs iš dirvožemyje esančio sėklų banko. Dėl to, net ir labai reikšmingai sumažėjus rykštenių, tokiam tvarkymo plote priemonė Nr. 4 įgyvendinimą reikia tęsti per visą veiksmų plano įgyvendinimo laikotarpį. Specialistas, įgyvendinantis priemonę Nr. 5 (Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio kanadinių ir didžiosios rykštenių populiacijoms vertinimas augavietėse), gali rekomenduoti įgyvendinti priemonę Nr. 4 derinti su kitomis priemonėmis, atsižvelgęs į kiekvieno tvarkymo ploto ypatybes. Pavyzdžiui, gali būti pirmiausiai įgyvendinama priemonė Nr. 1 (Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijų naikinimas ir kontrolė cheminėmis priemonėmis), o vėliau taikyti priemonę Nr. 4. Taip pat gali būti rekomenduojama įgyvendinti priemonę Nr. 2 (Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas nupjaunant augalus), o vėliau taikyti priemonę Nr. 4.

Priemonė Nr. 5

Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijoms vertinimas augavietėse. Įgyvendinimo laikotarpis: kovo–spalio mėn.

Visose kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimo (tvarkymo) plotuose stebimas ir vertinamas įgyvendintos Veiksmų plano priemonės: vertinama gamtinių buveinių būklė ir taikytų priemonių efektyvumas. Naikinamų augalų populiacijų ir visa tvarkymo ploto būklė vertinama įgyvendinus kiekvieną kanadinės ir didžiosios rykštenių gausos reguliavimo Veiksmų plano priemonę (priemonės Nr. 1–4).

Kvalifikaciniai reikalavimai paslaugų teikėjui, įgyvendinančiam priemonę Nr. 5

Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijos reguliavimo poveikį gamtinių buveinių atsikūrimui turi vertinti kvalifikuotas samdytas ekspertas (botanikas, ekologas arba augalų apsaugos specialistas). Atlikęs vertinimą, ekspertas parengia ataskaitą (vertinimo aktą) su buveinės būklės vertinimu, kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijos pokyčių analize. Vertintojas taip pat turi pateikti rekomendacijas, kaip toliau naikinti ir kontroliuoti invazines rūšis kiekviename tvarkymo plote, tikslinti arba keisti Veiksmų plano priemones, derinti kelias priemones tarpusavyje arba keisti naikinimo priemonių taikymo intensyvumą. **Priemonė kiekviename tvarkymo plote bus įgyvendinama ne mažiau kaip keturis kartus per vienerius priemonių įgyvendinimo metus (I–IV metais).** Iš viso per Veiksmų plano įgyvendinimo laikotarpį kiekviename tvarkymo plote priemonė turės būti įgyvendinta ne mažiau kaip po 16 kartų.

Veiksmų plano priemonių aprašymas

Priemonė Nr. 1

Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijų naikinimas ir kontrolė cheminėmis priemonėmis

Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas cheminėmis priemonėmis yra efektyvus ir palyginti nebrangus kontrolės ir naikinimo būdas, tačiau dėl cheminių junginių pavojingumo aplinkai ir žmonėms. Dėl to rekomenduojama naudoti selektyvius herbicidus, kurie sunaikina ne visus vietinius augalus, bet tik tam tikrą jų grupę. Po purškimo selektyviais herbicidais tais pačiais metais buveinėse atsikuria žolinių augalų danga, kuri kliudo naujiems kanadinių ir didžiųjų rykštenių individams įsikurti arba, jeigu dygsta sėklos, vietiniai augalai daigus nustelbia.

Kanadinės ir didžiosios rykštenės naikinamos purškiant jas selektyvių herbicidais, pritaikytais dviskiltėms piktžolėms (usnims, kiečiams, pienėms) naikinti. Rekomenduojama naudoti Lietuvoje registruotus herbicidus *MCPA 750* ir *Mica* (juose veikliosios medžiagos MCPA koncentracija 750 g/l). Tos pačios veikliosios medžiagos turintys herbicidai gali turėti ir kitą

komercinį pavadinimą, negu nurodyta. Šie herbicidai skirti profesionaliam naudojimui ir juos tame pačiame plote galima naudoti tik vieną kartą per metus. Išsami herbicidų paruošimo ir naudojimo instrukcija, būtinos saugos priemonės nurodomos herbicido registracijos dokumentuose (<https://vatis.vatzum.lt/aapSarasas>). Herbicidą *Credit Xtreme* (veikliosios medžiagos glifosato koncentracija 540 g/l) rekomenduojama naudoti tik tuose plotuose, kuriuose numatoma vėliau taikyti priemonę Nr. 4 (Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiaciją kontrolė ir naikinimas agrotechninėmis priemonėmis). Herbicidų veikliosios medžiagos lengvai išsiplauna į gruntinius vandenius, todėl būtina griežtai laikytis leidžiamų normų.

Kanadinės ir didžiosios rykštenės purškiamos traktoriniu arba rankiniu purkštuvu gegužės pabaigoje–birželio mėnesį (atsižvelgus į meteorologines sąlygas ir augalų vegetacijos laiką). Miesto sąlygomis, dėl sudėtingos sklypų konfigūracijos, miesto želdinių išsidėstymo, reljefo ypatybių ir esant būtinybei užtikrinti gyventojų saugumą, naudoti traktorinius purkštuvus daugelyje sklypų nėra galimybių, todėl dažniausiai galima naudoti tik rankinį purkštuvą. Kanadinės ir didžiosios rykštenės turi būti purškiamos tada, kai augalai jau aiškiai atpažįstami ir užaugę iki 40–50 cm aukščio (optimalu) iki tol, kol pradeda formuotis žiedynai. Tikslų purškimo laiką būtina nustatyti pagal kiekvienų metų meteorologines sąlygas ir augalų išsivystymą. Herbicidus reikia purkšti saulėtą ir ramią dieną, kai vėjo greitis mažesnis negu 3 m/s, o vidutinė paros oro temperatūra daugiau kaip +10 °C ir ne daugiau kaip +25 °C. Negalima herbicidais augalų purkšti jiems pradėjus žydėti, nes taip daroma didelė žala žiedus lankantiems vabzdžiams. Būtina pažymėti, kad herbicidų efektyvumas didesnis saulės gerai apšviestose buveinėse, o šalia medžių, pakrūmėse ar kitokiose vietose, kurių apšviestumas prastesnis arba dirvožemis nuolat drėgnas, herbicidų efektyvumas gerokai mažesnis.

Purškimas traktoriniu purkštuvu rekomenduojamas tik tada, kai vienos arba abiejų invazinių rūšių tvarkymo plote labai gausu (jos dengia 30% arba daugiau viso ploto paviršiaus). Jeigu invazinių augalų gausumas mažesnis arba nėra galimybės dėl kitų priežasčių naudoti traktorinį purkštuvą, reikia naudoti rankinį purkštuvą. Kai invazinių kanadinių ir didžiųjų rykštenių yra mažai (jos dengia mažiau negu 10% paviršiaus ploto), ant purkštuvo galo rekomenduojama uždėti gaubtą, kuris herbicidų srautą nukreipia tik į naikinamą augalą ir nepatenka ant gretimų vietinių augalų.

Priemonė įgyvendinama gegužės–birželio mėnesiais, ketverius metus iš eilės, visus kriterijus atitinkančiuose tvarkymo plotuose. Priemonė turi būti įgyvendinama 2026–2029 m. Įgyvendinus Veiksmų plane numatytas priemones, ji turėtų būti taikoma ir pasibaigus projekto laikotarpiui bent 5 metus – nuo 2030 m. iki 2034 m., arba, jeigu išdygsta tik pavieniai individai, turi būti taikoma priemonė Nr. 3 (Kanadinės ir didžiosios rykštenių naikinimas iškasant pavieniui augančius individus).

Priemonė Nr. 2

Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas nupjaunant augalus

Priemonė kanadinėms ir didžiosioms rykštenėms naikinti daug mažiau veiksminga už priemonę Nr. 1, nes augalai ilgai išlieka gyvi ir ją įgyvendinti reikia gerokai ilgesnį laiką, negu taikant priemonę Nr. 1 (5–10 metų). Nepaisant to, ši priemonė yra veiksminga siekiant kontroliuoti ir naikinti kanadinių ir didžiųjų rykštenėms populiacijas, kai nėra galimybės taikyti kitų naikinimo priemonių. Ši naikinimo priemonė taikytina vandens telkinių apsaugos zonose, kultūros paveldo objektų teritorijose, kuriose cheminis naikinimo metodas ir kasimas negalimi.

Kanadinės ir didžiosios rykštenės naikiamos jas intensyviai pjaunant, taip neleidžiant augalams pražydėti, subrandinti ir išplatinti sėklų. Priemonės įgyvendinimo laikotarpis – intensyvaus kanadinių ir didžiųjų rykštenių augimo periodas. Kiekvienais metais priemonė pirmą kartą turi būti įgyvendinama birželio viduryje–liepos mėnesį, prieš rykštenių žydėjimo pradžią. Antrą kartą tais pačiais metais priemonė įgyvendinama nuo rugpjūčio vidurio iki rugsėjo pabaigos, kai atželia anksčiau nupjautos rykštenės ir vėl ruošiasi žydėti. Atsižvelgus į meteorologines sąlygas, rykštenių antrinis augimas ir žydėjimas gali prasidėti ir anksčiau arba vėliau (ypač po sausrų, arba priešingai, po gausaus lietaus) ir augalai iki rudens pabaigos (stiprių šalnų) gali subrandinti sėklas. Todėl specialistas, įgyvendinantis priemonę Nr. 5 (Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio

kanadinės ir didžiosios rykštenių populiacijoms vertinimas augavietėse), gali nustatyti kitokių priemonės įgyvendinimo dažnumą ir kitokius terminus, spręsdamas pagal konkrečias kiekvieno tvarkymo ploto arba konkrečių metų meteorologines sąlygas.

Kanadinės ir didžiosios rykštenės pjaunamos traktorine, savaeige arba rankine žoliapjove arba krūmapjove. Dideliuose plotuose, jeigu leidžia sąlygos, gali būti naudojama traktorinė arba nuotoliniu būdu valdoma žoliapjovė, arba, atsižvelgus į kiekvieno tvarkymo ploto specifiką, derinamas traktorinė ir rankinės žoliapjovės naudojimas. Pjaunama žolė neturėtų būti smulkinama, kad augalų biomasę būtų galima pašalinti iš teritorijos. Susmulkintos ir paskleistos biomasės irimo produktai skatina rykštenių augimą ir plitimą.

Labai svarbu, kad pradėjus naikinimą, kasmet tvarkymo plote būtų nupjaunami visi kanadinių ir didžiųjų rykštenių individai: kad nesubrandintų ir neišbarstytų sėklų. Tam tikrais atvejais šią (jeigu sumažėja individų gausumas) šią priemonę galima pakeisti priemone Nr. 3 (Kanadinės ir didžiosios rykštenių naikinimas iškasant pavieniui augančius individus).

Priemonė įgyvendinama 2026–2029 m. Įgyvendinus Veiksmų plane numatytas priemones, ji turėtų būti taikoma ir pasibaigus projekto laikotarpiui bent 5 metus – nuo 2030 m. iki 2034 m. Jeigu po naikinimo lieka mažai kanadinių ir didžiųjų rykštenių individų (ne daugiau kaip 2 individai 0.01 ha), rekomenduojama per priežiūros laikotarpį taikyti priemonę Nr. 3 (Kanadinės ir didžiosios rykštenių naikinimas iškasant pavieniui augančius individus).

Priemonė Nr. 3

Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas iškasant pavieniui augančius individus

Priemonė taikoma kanadines ir didžiąsias rykštenes naikinant mažuose plotuose, užimančiuose ne daugiau 0,20 ha ir kuriuose yra mažai individų (paprastai ne daugiau kaip 2 individai 0,01 ha). Metodas taip pat taikytinas didesniuose plotuose, kuriuose dėl žmonių saugumo negalima naudoti herbicidų: gyvenamųjų sodybų kiemuose, soduose, šaligatvių, pėsčiųjų ir dviračių takų pakraščiuose ar kitose vietose. Priemonė taip pat taikoma kanadinėms ir didžiosioms rykštenėms naikinti vandens telkinių pakrantėse ir vandens telkinių apsaugos zonoje (arba derinti su tvarkymo priemone Nr. 2).

Kanadinės ir didžiosios rykštenės gali būti kasamos ištisus metus, bet geriausia iki žydėjimo pradžios (paprastai liepos mėnesį). Geriausias laikas kasti yra gegužės pabaiga–birželis. Kasti galima ir prieš tai nupjautų bei atžėlusių rykštenių kerus. Pakartotinai augalai tose pačiose teritorijose tais pačiais metais augalai turi būti kasami rugpjūčio–rugsėjo mėnesiais, kai paauga iki tol buvę nepastebimi jauni individai arba atželia iš dirvožemyje likusių šakniastiebių.

Kasant kanadines ir didžiąsias rykštenes, kastuvą į žemę smeigiamas 10–15 cm atstumu nuo kero iš visų pusių. Suėmus augalą už stiebų, jis su šaknimis ištraukiamas iš žemės. Ant šaknų esantis dirvožemis nupurtomas, kasimo vieta užlyginama kastuvu. Iškasti ir surinkti augalai turi būti išnešti iš tvarkymo ploto. Juos galima sukrauti į krūvas, uždengti juoda plastikine plėvele ir supūdyti. Pakelėse, upių pakrantėse ir kitose vietovėse (ne sodybų aplinkoje) iškastus ir surinktus augalus rekomenduojama dėti į tamsius didelius plastikinius maišus, kad būtų lengviau ir saugiau juos tvarkyti. Antžeminės ir požeminės kanadinių ir didžiųjų rykštenių dalys gali būti naudojamos kompostui tik tada, kai požeminės dalys visiškai sudžiūvusios, o antžeminės dalys nupjautos prieš žydėjimą arba skleidžiantis pirmiesiems graižams. Priemonė įgyvendinama du kartus per metus visais Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo metais.

Priemonė įgyvendinama 2026–2029 m. Įgyvendinus Veiksmų plane numatytas priemones, tvarkytos teritorijos turi būti stebimos pasibaigus projekto laikotarpiui kasmet bent 5 metus – nuo 2030 m. iki 2034 m. Stebėjimus reikėtų vykdyti liepos mėnesį. Specialistas, įgyvendinantis priemonę Nr. 5 (Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio kanadinės ir didžiosios rykštenių populiacijoms vertinimas augavietėse), atsižvelgęs į konkrečių metų meteorologines sąlygas, gali rekomenduoti priemonę per vieną vegetacijos sezoną įgyvendinti kitoku dažnumu ar kitokiais terminais. Labai svarbu, kad tvarkymo plote, pradėjus kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimą, šie invaziniai augalai nesubrandintų ir neišbarstytų sėklų.

Priemonė Nr. 4

Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiaciją kontrolė ir naikinimas agrotechninėmis priemonėmis

Priemonė taikoma kanadinėms ir didžiosioms rykštenėms naikinti žemės ūkio paskirties plotuose, kuriuose nėra daugiamečių pievų ir kuriuose neseniai buvo ariama žemė (pūdymuose ir dirvonuose), sodybų sklypuose. Metodas tinkamas taikyti įvairaus dydžio plotuose. Labiausiai metodas tinkamas individualios nuosavybės teise fiziniams asmenims priklausančiuose žemės ūkio paskirties žemės sklypuose. Priemonė turi būti taikoma ne trumpiau kaip penkerius metus iš eilės.

Naikinant kanadines ir didžiąsias rykštes agrotechninėmis priemonėmis, jeigu susidarys dideli ir tankūs šių augalų sąžalynai, rekomenduojama pirmaisiais metais taikyti priemonę Nr. 1 (Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijų naikinimas ir kontrolė cheminėmis priemonėmis), o vėliau taikyti tik agrotechnines priemones. Kai kuriais atvejais galima taikyti priemonę Nr. 2 (Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas nupjaunant augalus), kad būtų mažesnė antžeminė augalų biomasė ir būtų lengviau žemę suarti bei iškultivuoti. Pirmaisiais (jeigu buvo taikytos tvarkymo priemonės Nr. 1 ir (arba) Nr. 2 – antraisiais) tvarkymo metais pavasarį (kovo arba balandžio mėn., atsižvelgus į meteorologines sąlygas) visas plotas suariamas, kad sudarytų kuo daugiau sėklų banke esančių rykštenių sėklų. Maždaug po dviejų arba trijų savaičių visą plotą rekomenduojama kruopščiai iškultivuoti. Būtina surinkti kanadinių ir didžiųjų rykštenių šaknis ir šakniastiebius, sukrauti į krūvą ir uždengti juoda plastikine plėvele, kad supūtų (rudeni arba kitą pavasarį puvenas galima paskleisti tame pačiame lauke). Suartame plote rekomenduojama sėti trumpos vegetacijos kultūrinius augalus (miežius, avižas, pašarui gauti skirtus mišinius ir t.t.). Antraisiais ir vėlesniais metais žemės plotą naudoti įprastai, jame auginant vienmečius vasarinius kultūrinius augalus. Žiemkenčius augalus rekomenduojama auginti ne anksčiau kaip po penkerių tvarkymo metų.

Jeigu pasėlyje lieka gyvų kanadinių ir didžiųjų rykštenių individų, kurie išaugina žiedynus, juos reikia iškasti (taikyti priemonę Nr. 3 – Kanadinės ir didžiosios rykštenių naikinimas iškasant pavieniui augančius individus). Išaugusius, bet nežydinčius rykštenių individus galima palikti, jie bus sunaikinti rudeninio arba pavasarinio žemės arimo metu.

Jeigu taikoma ši naikinimo priemonė, būtina užtikrinti, kad lauko pakraščiuose neliktų gyvų kanadinių ir didžiųjų rykštenių individų, kurie galėtų žydėti ir subrandinti sėklas. Pavienius lauko pakraščiuose (už ariamo ploto ribų) augančius individus rekomenduojama naikinti taikant priemones Nr. 1 (Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijų naikinimas ir kontrolė cheminėmis priemonėmis), Nr. 2. (Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas nupjaunant augalus) arba Nr. 3 (Kanadinės ir didžiosios rykštenių naikinimas iškasant pavieniui augančius individus). Specialistas, įgyvendinantis priemonę Nr. 5 (Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio kanadinės ir didžiosios rykštenių populiacijoms vertinimas augavietėse), atsižvelgęs į tvarkymo ploto savybes ir invazinių augalų gausą, gali rekomenduoti kitokią tvarkymo priemonių seką ar jų intensyvumą.

Priemonė Nr. 5

Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijoms vertinimas augavietėse

Visose kanadinių ir didžiųjų rykštenių augavietėse, kuriose numatyta įgyvendinti Veiksmų plano priemonės, turi būti stebima ir vertinama abiejų invazinių rūšių populiacijos būklė ir jos pokyčiai, gamtinių buveinių būklė, taikytų naikinimo priemonių efektyvumas. Įgyvendinus kanadinių ir didžiųjų rykštenių gausos reguliavimo Veiksmų plane numatytas cheminio naikinimo priemones, ekspertas augaviečių būklę turi vertinti praėjus 14–28 kalendorinėms dienoms, o įgyvendinus kitas priemones – ne vėliau kaip per 20 kalendorinių dienų po priemonės įgyvendinimo pabaigos. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijų reguliavimo poveikį gamtinių buveinių atsikūrimui turi vertinti kvalifikuotas samdytas ekspertas (botanikas, ekologas arba augalų apsaugos specialistas). Atlikęs kiekvieno Veiksmų plano priemonės įgyvendinimo vertinimą, ekspertas parengia aktą, kuriame nurodo kiekvienos kanadinių ir didžiųjų rykštenių augavietės naikinimo

kokybę, aprašo pastebėtus trūkumus. Tvarkymo metų pabaigoje ekspertas parengia metinę ataskaitą su išsamia kiekvienos buveinės būklės pokyčių analize ir rekomendacijomis, kaip toliau naikinti ir kontroliuoti kiekvieną kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiaciją, teikia rekomendacijas dėl Veiksmų plano koregavimo.

Igyvendinus Veiksmų plane numatytas priemones, dar ne mažiau kaip 5 metus teritorijoje esančios kanadinių ir didžiųjų rykštenių augavietės turi būti stebimos ir pagal poreikį taikomos Veiksmų plane numatytos naikinimo priemonės, kurios turi užtikrinti, kad iš dirvožemyje esančių sėklų dygstantys augalai būti visiškai sunaikinti, nepasiektų brandos fazės (nepradėtų žydėti), nesubrandintų ir neišplatintų sėklų, iš kurių vėl galėtų atsikurti invazinės rūšies populiacija. Šiuo etapu eksperto paslaugos nebūtinės, vertinimą gali vykdyti savivaldybės ar kiti darbą vykdyti įgalioti specialistai.

IV SKYRIUS

VEIKSMŲ PLANO PRIEMONIŲ ĮGYVENDINIMO LAIKOTARPIAI IR REIKALINGOS LĖŠOS

Veiksmų plano priemonėms įgyvendinti 1 ha plote reikalingų lėšų poreikis per metus ir per visą plano įgyvendinimo laikotarpį pateiktas 3 lentelėje.

3 lentelė. Veiksmų plano priemonėms įgyvendinti 1 ha plote reikalingų lėšų poreikis pagal priemonės įgyvendinimo metus (kainos pateiktos pagal fiksuotus 2021–2027 m. Europos Sąjungos fondų investicijų programos įkainius).

Priemonė	Įgyvendinimo metai				Suma (Eurais)
	I metai	II metai	III metai	IV metai	I–IV metai
1. Naikinti ir kontroliuoti kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijas Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje	865,29	800,39	605,70	259,59	2530,97

Veiksmų plane numatytų kanadinės ir didžiosios rykštenių naikinimo priemonių įgyvendinimo laikotarpiai pateikti 4 lentelėje.

4 lentelė. Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo laikotarpis

Paslaugos, darbai	I metai	II metai	III metai	IV metai
1.1. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiacijų naikinimas ir kontrolė cheminėmis priemonėmis	gegužės–birželio mėn.	gegužės–birželio mėn.	gegužės–birželio mėn.	gegužės–birželio mėn.
1.2. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas ir kontrolė nupjaunant augalus	birželio–liepos ir rugpjūčio–rugsėjo mėn.	birželio–liepos ir rugpjūčio–rugsėjo mėn.	birželio–liepos ir rugpjūčio–rugsėjo mėn.	birželio–liepos ir rugpjūčio–rugsėjo mėn.
1.3. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimas ir kontrolė iškasant pavieniui augančius individus	gegužės–rugsėjo mėn.	gegužės–rugsėjo mėn.	gegužės–rugsėjo mėn.	gegužės–rugsėjo mėn.
1.4. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių populiaciją kontrolė ir naikinimas agrotechinėmis priemonėmis	kovo–spalio mėn.	kovo–spalio mėn.	kovo–spalio mėn.	kovo–spalio mėn.
2.1. Taikytų priemonių efektyvumo ir poveikio kanadinės ir didžiosios rykštenių populiacijoms vertinimas augavietėse.	kovo–spalio mėn.	kovo–spalio mėn.	kovo–spalio mėn.	kovo–spalio mėn.

Veiksmų plano priemonių lokalizacija

Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje naikinamų kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikinimo plotai surašomi į 5 lentelę. Bendrai nurodoma, kokios nuosavybės žemės sklypuose yra naikinti atrinktų abiejų invazinių rūšių populiacijos (fiziniais, juridiniams asmenims privačios nuosavybės teise priklausančiuose, valstybei nuosavybės teise ar nuomojamuose sklypuose).

Teritorija, kurioje bus įgyvendinamas Veiksmų planas priskirta Vilniaus miesto savivaldybės administracijai. Konkrečioje augavietėje įgyvendinamos priemonės nurodomos 5 lentelėje, o priemonėms įgyvendinti reikalingos lėšos surašomos A priede (1–2 lentelės).

Tvarkymo plotų lokalizacijos žemėlapiai turi būti pateikiami B priede.

5 lentelė. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių augavietėse 2026–2029 m. įgyvendinamų priemonių sąrašas

Tvarkymo ploto numeris	Koordinatės	Vieta	Buveinė	Plotas (ha)	Tvarkymo priemonių numeriai

V SKYRIUS

VEIKSMŲ PLANO TIKSLINIMAS IR STEBĖSENA

Veiksmų planas jo įgyvendinimo laikotarpiu gali būti tikslinamas atsižvelgus į objektyvias aplinkybes – priemonių efektyvumą, aplinkos sąlygas, gamtinius pokyčius, žemės naudotojų reikalavimus, finansines galimybes ir kitas, nenumatytai atsiradusias aplinkybes.

Veiksmų plano priemonių įgyvendinimo metu, įvertinus priemonių veiksmingumą, galima veiksmų planą koreguoti pagal eksperto (botaniko, ekologo arba augalų apsaugos specialisto) išvadas ir rekomendacijas (keisti naikinimo būdą, priemonių taikymo terminus, dažnumą ir kt.). Stebėseną vykdyti Užsakovas turi samdyti ekspertą (botaniką, ekologą arba augalų apsaugos specialistą), kuris vertins veiksmų plano ir naudojamų priemonių efektyvumą. Pagal jo pateiktas rekomendacijas Užsakovas gali inicijuoti Veiksmų plano priemonių keitimą ir (arba) tikslinimą.

Veiksmų plano priemonių efektyvumas turi būti vertinamas baigus taikyti kiekvieną plane tiems metams numatytą kanadinės ir didžiosios rykštenės naikino priemonę. Vertinimas turi būti vykdomas kasmet 2026–2029 m. Priežiūros laikotarpiu – 2030–2034 m. – vertinimą gali atlikti savivaldybės specialistas arba samdytas ekspertas.

Vertinimas turi būti atliktas ir vertinimo aktas Užsakovui turi būti pateiktas ne vėliau kaip per vieną kalendorinį mėnesį nuo konkrečios naikinimo ar kontrolės priemonės įgyvendinimo pabaigos.

VEIKSMŲ PLANO PRIEDAI

Kanadinės ir didžiosios rykštenių gausos reguliavimo Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje 2026–2029 m.

A priedas. Lėšų poreikis veiksmų plano priemonėms įgyvendinti

LĖŠŲ POREIKIS VEIKSMŲ PLANO PRIEMONĖMS ĮGYVENDINTI

Nustatyti kanadinės ir didžiosios rykštenių naikinimo įkainiai (vienam hektarui) apima visas išlaidas, kurias gali patirti Vykdytojas, įgyvendinamas priemonės, neatsižvelgus į taikomų priemonių rūšį. Įkainiai pateikti pagal Aplinkos valdymo agentūros fiksuotas invazinių rūšių naikinimo darbų kainas 2026–2029 m. laikotarpiui. Atrinkus tvarkymo plotus, užpildomos A priedo 1 ir 2 lentelės.

1 lentelė. Lėšų poreikis 2026–2029 metais visiems Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje atrinktiems kanadinių ir didžiųjų rykštenių tvarkymo plotams

Planuojamos išlaidos	Paslaugos įkainis (eurai/ha)	Augaviečių plotas (ha)	Suma (eurai su PVM)
Pirmųjų metų (2026 m.) išlaidos	865,29		
Antrųjų metų (2027 m.) išlaidos	800,39		
Trečiųjų metų (2028 m.) išlaidos	605,70		
Ketvirtųjų metų (2029 m.) išlaidos	259,59		
Iš viso (I–IV metų išlaidos):	2530,97		

2 lentelė. Lėšų poreikis 2026–2029 metais kiekvienam Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje atrinktam tvarkymo plotui

Tvarkymo ploto Nr.	Koordinatės	Vietovė	Plotas (ha)	Lėšų poreikis per metus				Iš viso
				2026	2027	2028	2029	

B priedas. Tvarkymo plotų lokalizacijos žemėlapiai

Priode turi būti pridedami žemėlapiai su apibrėžtais tvarkymo plotais.

1 lentelė. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių naikintinų populiacijų, esančių Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje, sąrašas, teikiamas dotacijai gauti

Tvarkomo ploto Nr	Koordinates	Adresas	Buveinė	Plotas ha
1	25.372139; 54.671246	Taugotiškių g. 57 ir Taugotiškių g. 61	Apleistos teritorijos	0,9292
3	25.206116; 54.745445	Netoli Avižienių g.	Apleistos teritorijos	0,1357
8	25.226290; 54.747730	Mykolo Lietuvos g 26	Pieva	0,1589
9	25.229095; 54.744090		Apleistos teritorijos	0,0584
10	25.234712; 54.748669	K. Bradūno g 16	Pamiškė	0,0254
15	25.232306; 54.749606	Pelėdūnų g 7	Pieva	0,1993
16	25.233947; 54.749701	Pelėdūnų g 1	Tankiai apgyvendinta teritorija	0,0254
17	25.209584; 54.735078	Pušaloto g 1	Apleistos teritorijos	0,1426
18	25.209021; 54.726563	Prie Vakarinio aplinkelio	Apleistos teritorijos	0,5668
21	25.211342; 54.725523	Pumpėnų g 10	Apleistos teritorijos	0,0327
27	25.216602; 54.724937	Grigalaukio g 50	Apleistos teritorijos	0,0823
30	25.216038; 54.724670	Taikos g 81B	Pamiškė	0,0217
31	25.216602; 54.724937	Grigalaukio g 50	Apleistos teritorijos	0,0090

40	25.217557; 54.724575	Taikos g 81C	Pamiškė	0,0228
41	25.209301; 54.723049	Talino g 10	Apleistos teritorijos	0,1309
42	25.206727; 54.726393	Vakarinė g 102	Apleistos teritorijos	0,2566
43	25.206414; 54.726009	Vakarinė g 105A	Apleistos teritorijos	0,0958
46	25.205851; 54.726734	Vakarinė g 105A	Pieva	0,0200
47	25.216124; 54.742470	Prie Vakarinio aplinkelio	Apleistos teritorijos	0,0155
48	25.193402; 54.749968	Benykštaičių g 18	Apleistos teritorijos	0,1283

Parengė: UAB „ID VILNIUS“

5 lentelė. Kanadinių ir didžiųjų rykštenių augavietėse 2026–2029 m. įgyvendinamų priemonių sąrašas

Tvarkomo ploto Nr	Koordinatės	Adresas	Buveinė	Plotas (ha)	Naikinimo priemonės
1	25.372139; 54.671246	Taugotiškių g. 57 ir Taugotiškių g. 61	Apleistos teritorijos	0,9292	1;2;3
3	25.206116; 54.745445	Netoli Avižienių g.	Apleistos teritorijos	0,1357	2
8	25.226290; 54.747730	Mykolo Lietuvos g 26	Pieva	0,1589	1;2;3
9	25.229095; 54.744090		Apleistos teritorijos	0,0584	2
10	25.234712; 54.748669	K. Bradūno g 16	Pamiškė	0,0254	2
15	25.232306; 54.749606	Pelėdūnų g 7	Pieva	0,1993	1;2;3
16	25.233947; 54.749701	Pelėdūnų g 1	Tankiai apgyvendinta teritorija	0,0254	1;2;3
17	25.209584; 54.735078	Pušaloto g 1	Apleistos teritorijos	0,1426	3
18	25.209021; 54.726563	Prie Vakarinio aplinkelio	Apleistos teritorijos	0,5668	1;2;3
21	25.211342; 54.725523	Pumpėnų g 10	Apleistos teritorijos	0,0327	1;2;3
27	25.216602; 54.724937	Grigalaukio g 50	Apleistos teritorijos	0,0823	1;2;3
30	25.216038; 54.724670	Taikos g 81B	Pamiškė	0,0217	2
31	25.216602; 54.724937	Grigalaukio g 50	Apleistos teritorijos	0,0090	1;2;3
40	25.217557; 54.724575	Taikos g 81C	Pamiškė	0,0228	2
41	25.209301; 54.723049	Talino g 10	Apleistos teritorijos	0,1309	1;2;3
42	25.206727; 54.726393	Vakarinė g 102	Apleistos teritorijos	0,2566	1;2;3
43	25.206414; 54.726009	Vakarinė g 105A	Apleistos teritorijos	0,0958	3
46	25.205851; 54.726734	Vakarinė g 105A	Pieva	0,0200	1;2;3
47	25.216124; 54.742470	Prie Vakarinio aplinkelio	Apleistos teritorijos	0,0155	1;2;3
48	25.193402; 54.749968	Benykštaičių g 18	Apleistos teritorijos	0,1283	1;2;3

Parengė: UAB „ID VILNIUS“

VEIKSMŲ PLANO PRIEDAI

Kanadinės ir didžiosios rykštenių gausos reguliavimo Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje 2026–2029 m.

A priedas. Lėšų poreikis veiksmų plano priemonėms įgyvendinti

LĖŠŲ POREIKIS VEIKSMŲ PLANO PRIEMONĖMS ĮGYVENDINTI

Nustatyti kanadinės ir didžiosios rykštenių naikinimo įkainiai (vienam hektarui) apima visas išlaidas, kurias gali patirti Vykdytojas, įgyvendinamas priemonės, neatsižvelgus į taikomų priemonių rūšį. Įkainiai pateikti pagal Aplinkos valdymo agentūros fiksuotas invazinių rūšių naikinimo darbų kainas 2026–2029 m. laikotarpiui. Atrinkus tvarkymo plotus, užpildomos A priedo 1 ir 2 lentelės.

1 lentelė. Lėšų poreikis 2026–2029 metais visiems Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje atrinktiems kanadinių ir didžiųjų rykštenių tvarkymo plotams

Planuojamos išlaidos	Paslaugos įkainis (eurai/ha)	Finansuoti teikiamų augaviečių plotas (ha)	Suma (eurai su PVM)
Pirmųjų metų (2026 m.) išlaidos	865,29	3,05	2644,59
Antrųjų metų (2027 m.) išlaidos	800,39	3,05	2446,23
Trečiųjų metų (2028 m.) išlaidos	605,70	3,05	1851,20
Ketvirtųjų metų (2029 m.) išlaidos	259,59	3,05	793,38
Iš viso (I–IV metų išlaidos):	2530,97		7719,46

2 lentelė. Lėšų poreikis 2026–2029 metais kiekvienam Vilniaus miesto savivaldybės teritorijoje atrinktam tvarkymo plotui

TP Nr.	Koordinatės	Vietovė	Plotas (ha)	Lėšų poreikis per metus				Iš viso
				2026	2027	2028	2029	
1*	25.372139; 54.671246	Taugotiškių g. 57 ir Taugotiškių g. 61	0,9291	803,94	743,64	562,76	241,19	2351,52
3	25.206116; 54.745445	Netoli Avižienių g.	0,1356	117,33	108,53	82,13	35,20	343,20
8*	25.226290; 54.747730	Mykolo Lietuvos g 26	0,1588	137,41	127,10	96,19	41,22	401,92
9	25.229095; 54.744090		0,0583	50,45	46,66	35,31	15,13	147,56
10	25.234712; 54.748669	K. Bradūno g 16	0,0253	21,89	20,25	15,32	6,57	64,03
15*	25.232306; 54.749606	Pelėdūnų g 7	0,1993	172,45	159,52	120,72	51,74	504,42

16*	25.233947; 54.749701	Pelėdūnų g 1	0,0253	21,89	20,25	15,32	6,57	64,03
17	25.209584; 54.735078	Pušaloto g 1	0,1425	123,30	114,06	86,31	36,99	360,66
18*	25.209021; 54.726563	Prie Vakarinio aplinkelio	0,5668	490,45	453,66	343,31	147,14	1434,55
21	25.211342; 54.725523	Pumpėnų g 10	0,0327	28,29	26,17	19,81	8,49	82,76
27*	25.216602; 54.724937	Grigalaukio g 50	0,0823	71,21	65,87	49,85	21,36	208,30
30	25.216038; 54.724670	Taikos g 81B	0,0217	18,78	17,37	13,14	5,63	54,92
31	25.216602; 54.724937	Grigalaukio g 50	0,0089	7,70	7,12	5,39	2,31	22,53
40	25.217557; 54.724575	Taikos g 81C	0,0228	19,73	18,25	13,81	5,92	57,71
41*	25.209301; 54.723049	Talino g 10	0,1309	113,27	104,77	79,29	33,98	331,30
42*	25.206727; 54.726393	Vakarinė g 102	0,2566	222,03	205,38	155,42	66,61	649,45
43	25.206414; 54.726009	Vakarinė g 105A	0,0958	82,89	76,68	58,03	24,87	242,47
46*	25.205851; 54.726734	Vakarinė g 105A	0,0199	17,22	15,93	12,05	5,17	50,37
47*	25.216124; 54.742470	Prie Vakarinio aplinkelio	0,0155	13,41	12,41	9,39	4,02	39,23
48*	25.193402; 54.749968	Benykštaičių g 18	0,1282	110,93	102,61	77,65	33,28	324,47

Paiškinimai: **TP Nr.** – tvarkomo ploto Nr. *- tvarkomi plotai, kuriems numatomi naudoti barjerai.

B priedas. Tvarkymo plotų lokalizacijos žemėlapis

Priede pridedamas žemėlapis su apibrėžtais tvarkymo plotais.

B priedas. Dotacijai teikiamų tvarkymo plotų lokacijų žemėlapis 1 lapas

Paeglinės Sodų 4-oji g.

Paeglinės Sodų 5-oji g.

Paeglinės Sodų 6-oji g.

Paeglinės Sodų 7-oji g.

Paeglinės Sodų 8-oji g.

Paeglinės Sodų 10-oji g.

P. Babickio g.

Versmių g.

Taugotiškių g.

N. Vėliaus g.

S. Šalkausko g.

222 m

S. Šilingo g.

V. Mirono g.

Levidonių g.

V. Jurgučio g.

A. Maceinos g.

J. Staugaičio g.

V. Jurgučio g.

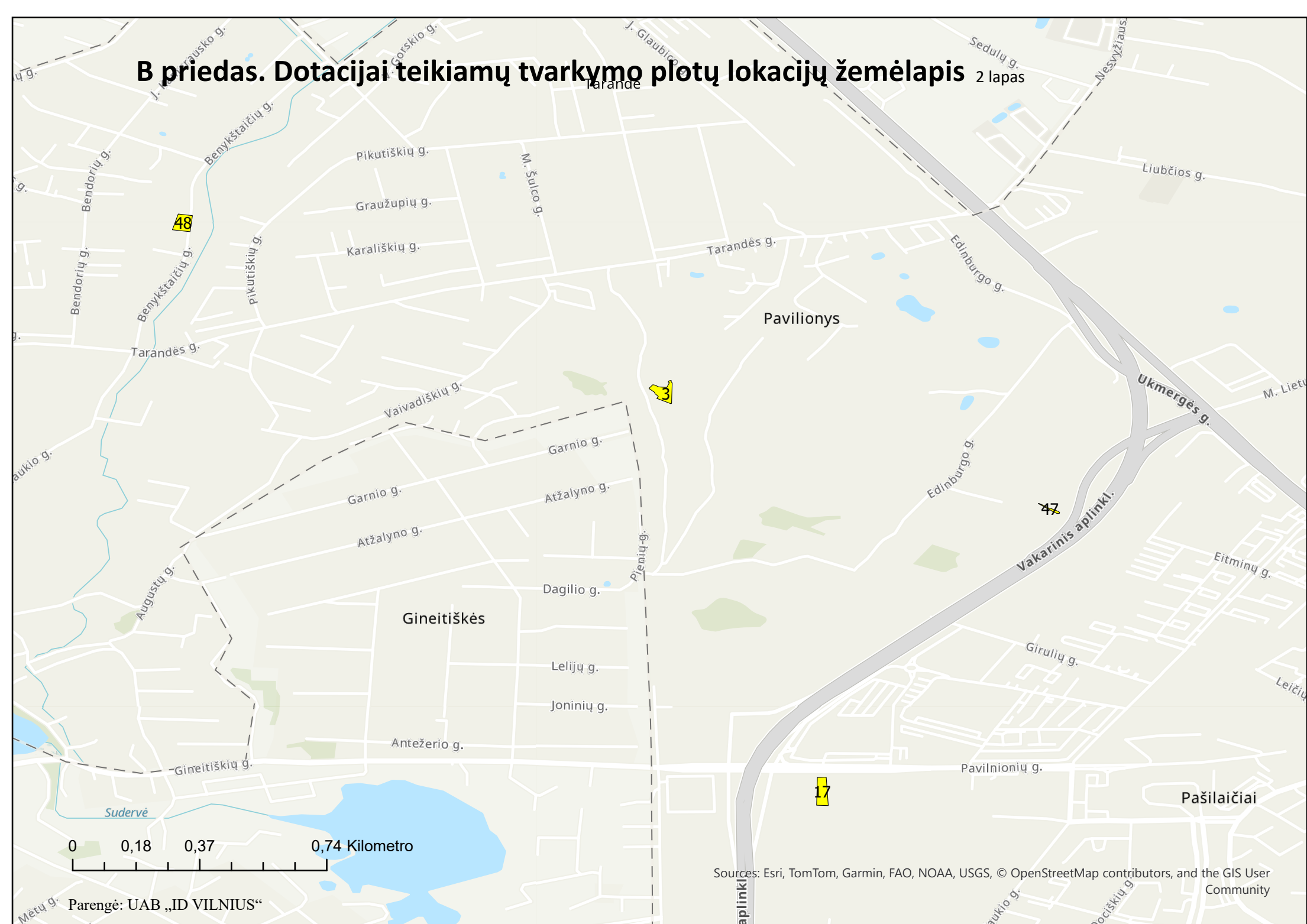
aičio g.

0 0,07 0,14 0,27 Kilometro

Parengė: UAB „ID VILNIUS“

Sources: Esri, TomTom, Garmin, FAO, NOAA, USGS, © OpenStreetMap contributors, and the GIS User Community

B priedas. Dotacijai teikiamų tvarkymo plotų lokacijų žemėlapis 2 lapas

B priedas. Dotacijai teikiamų tvarkymo plotų lokacijų žemėlapis

3 lapas

B priedas. Dotacijai teikiamų tvarkymo plotų lokacijų žemėlapis 4 lapas

